

Синицина Є. Є.,
студентка,
Національний університет «Запорізька політехніка»

Підгорна А. Б.,
кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри «Іноземна філологія та переклад»,
Національний університет «Запорізька політехніка»

СТРАТЕГІЇ ВВІЧЛИВОСТІ В БРИТАНСЬКОМУ ТА АМЕРИКАНСЬКОМУ ВАРІАНТАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Ввічливість – це загальноприйняті норми й правила поведінки, що гармонізують взаємини в суспільстві та допомагають уникати непорозумінь і конфліктів [9, с. 9]. Попри спільне прагнення до доброзичливості, британська та американська культури мають різні комунікативні традиції. Якщо британці схильні до формальності, дистанції й стриманого вираження емоцій, то американці цінують відкритість, безпосередність і рівність у спілкуванні.

Британцям властиві стриманість і повага до особистих кордонів. Вони уникають надмірної емоційності, дотримуючись принципу «*Never complain, never explain*» [4, с. 49]. Обговорення особистих тем вважають поганими манерами, адже цінують приватність і тактовність. Вони майстерно володіють мистецтвом *small talk*, створюючи приємну атмосферу, та часто вибачаються навіть за дрібниці, виявляючи повагу до інших [8]. Найуживаніші фрази вибачення – «*Sorry*» та «*Excuse me*». У Британії (в Америці рідше) також кажуть «*Pardon me*» або «*Pardon*» [5].

Британці уникають прямоти, використовуючи узагальнення (напр.: «*How are you, Nicholas? One mustn't grumble*»), а також пом'якшувальні питання: «*Wouldn't you consider...?, Why don't you...?, Couldn't we...?, Would you like...?*». Такі конструкції створюють відчуття вибору й запобігають категоричності [6, с. 223]. Типові форми звертання – Mr., Mrs., Ms., а також Sir, Madam або Miss, якщо прізвище невідоме [4, с. 88].

У Британії є багато неформальних і дружніх вітань. Замість звичного *nice* часто кажуть *lovely*, що звучить тепліше. Поширені вирази «*Are you OK?*» або «*Alright, mate?*» означають «Як справи?» і не потребують розгорнутої відповіді. На півночі Англії кажуть «*Hiya!*» («Привіт»), а в Ірландії – «*What's the craic?*» («Що нового?») [3]. На

прощання часто звучить «*Cheers!*» – не тільки тост, а й спосіб сказати «бувай» в дружній манері [11].

Американці більш відкриті, демократичні та неформальні. Їхні стосунки часто поверхневі, але ввічливість зберігається навіть у побутових ситуаціях. Вони звертаються на ім'я та вживають сленг або розмовні слова та вирази навіть з тими, кого не знають надто добре [4, с. 53].

Типові привітання в американській англійській – «*Yo!, What's up?, How are you?, Sup, What's going on (down)?*» [3]. Замість побажання гарного дня американці інколи вживають – «*Have a good one!*», на що відповідають «*Right back at you*» [7]. Для вибачень вони уживають «*Sorry, I apologize*» або неформальне – «*My bad*», рідше – «*Excuse me*» [1]. «*Forgive me*» вживається у більш емоційних ситуаціях (напр.: «*Forgive me, and I'll never do it again!*») [10, с. 78]. У проханнях і пораді використовують *would, should, had better, I'd like*. У розмовному стилі зустрічаються скорочені та неформальні форми, наприклад, «*Can'tcha*» – скорочена форма від *Can't you* [10, с. 74]. Вислови подяки – «*Thanks!, Thanks a lot, Thank you very much*», а також неформальне «*Thank 'ya*» [2].

У британській та американській культурах характерними є непрямі висловлювання. Як зазначають самі англійці, «*the English hardly ever lie, but they would not dream of telling you the truth*». Поглянемо на приклад: «*How interesting! It should not be taken at face value. Faint praise damns as surely as criticism*». Формально ця фраза звучить позитивно, проте насправді містить іронічний підтекст і використовується для непрямого вираження скепсису або несхвалення, що є проявом типової «етикетного» уникнення прямих відповідей у спілкуванні [6, с. 222]. Такий стиль подачі інформації демонструє здатність до самоконтролю та тенденцію до раціональності у спілкуванні.

Таким чином, обидві культури прагнуть зберігати гармонійні стосунки у спілкуванні, проте британська ввічливість ґрунтується на дистанції та самоконтролі, тоді як американська – на дружелюбності, щирості й простоті висловлювань. Ці подібні, але дещо відмінні культури мають власний етикет мовленнєвої поведінки, що зумовлений історичними та соціальними чинниками. Розуміння цих відмінностей сприяє більш ефективній комунікації та кращому взаєморозумінню.

Література

1. 25+ фраз, щоб попросити вибачення англійською у будь-якій ситуації. *Cambridge.ua*. URL : <https://cambridge.ua/uk/blog/kak-izvinitisya-i-poprosit-proshcheniye-na-angliyskom/>

2. Борецька В. Особливості вживання висловлень ввічливості представниками українського та американського суспільства. *Науковий блог (НаУ «Острозька академія»)*. URL: <https://naub.org.ua/?p=1412>.
3. Вітання англійською: 29 фраз, щоб привітатися. *UKnow Мовна Онлайн Школа*. URL: <https://uknow.com.ua/blog/learn-english/tpost/vr1h2s3f31-vtannya-angliskoyu-29-fraz-schob-privtat>.
4. Гальчун Н. П. Англійська мова в міжкультурній компетентності медичного працівника : навч.-метод. посіб. для орг. самот. роботи здобувачів освіти. Луцьк : Вежа-Друк, 2023. 108 с.
5. Кізюн Л. Ввічлива англійська. *Green Forest*. URL : <https://greenforest.com.ua/journal/read/vvichlivist-po-anglijski>.
6. Матковська М. В. Домінантні риси комунікативної поведінки британців. *Нова філологія*. 2021. Т. 1, № 81. С. 219–224.
7. Прус М. Як розмовляють американці. *Голос Америки Українською*. URL : <https://www.holosameryky.com/a/yak-rozmovliaiut-amerykantsi/3907042.html>.
8. Секретаренко Є. Вчимо ввічливу англійську: лексика та поради, які має знати кожен. *Grade Education Centre*. URL : <https://grade.ua/uk/blog/kak-vezhlivo-govorit-na-angliyskom/>
9. Сербінович Д. Г. Вербальні засоби вираження ввічливості в англійській мові : магістерська робота : 035. Запоріжжя, 2020. 80 с.
10. Чабар М. П. Мовленнєвий етикет у літературі та міжособистісному спілкуванні: соціолінгвістичний підхід : магістерська робота : 035. Луцьк, 2024. 116 с.
11. Як прощатися англійською. *Flash school of English*. URL : <https://flashstudies.net/blog/farewell-in-english>.